

PostMetodika

№4-5(62-63), 2005

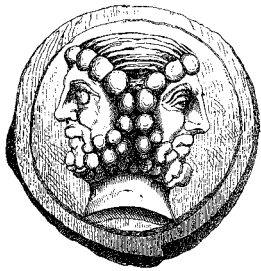
ISSN 1815-3194

АГРОБІОЛОГІЧНИЙ КОМПЛЕКС ЯК НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНИЦЬКЕ СЕРЕДОВИЩЕ

Postmetodika

*Скульптура покровительки
Мелітопольського державного
педагогічного університету –
богині мудрості Мінерви,
встановленої в головному корпусі
університету.*

Мінерва (лат. *Minerva*) – італійська богиня мудрості, покровителька письменства, мистецтва й ремесла, відповідниця грец. Афіни-Паллади. Особливо шанували Мінерву як богиню гір та корисних відкриттів і винаходів, покровительку тисячі робіт та винахідницю ремесел і мистецтв. Мінерва була прихильною до людей науки і практики: лікарів і вчителів, різьбярів і шевців, поетів і музикантів. Головне свято на її честь – *Quinquatrus* з 19 по 24 березня – було святом ремісників та художників, а також школярів, які на час свят звільнялися від занять і тоді ж приносили своїм учителям плату за навчання – *tinewal*.

Довідка "ПМ"

ПостМетодика

Журнал засновано в березні
1993 року

ВИДАВЦІ:

Управління освіти і науки
Полтавської обласної
державної адміністрації

Полтавський обласний
інститут післядипломної
педагогічної освіти
ім. М.В.Остроградського

РЕДАКЦІЙНА РАДА:

П.І.Матвієнко (голова),
А.І.Бардаченко, С.Ф.Клепко,
М.В.Гришова,
Н.М.Барболіна, І.О.Кіптілий

РЕДКОЛЕГІЯ:

О.А.Білоусько, А.М.Бойко,
Б.П.Будзан, М.С.Вашуленко,
М.В.Гришова, В.В.Громовий,
М.Б.Євтух, В.М.Золотухіна,
І.А.Зязюн, В.Р.Льченко,
В.Г.Кремень, О.М.Кривуля,
М.Д.Кулгасва, В.С.Лутай,
О.О.Мамалуй, П.І.Матвієнко,
В.І.Мирошніченко,
В.Ф.Моргун, М.М.Рогожа,
С.Сванберг, Н.М.Тарасевич,
Г.Хілігі

Головний редактор:

С.Ф.Клепко

Відповідальний секретар:

І.О.Кіптілий

Літературний редактор:

О.В.Стоцька

Макет та верстка:

І.О.Кіптілий

Відповідальність за підбір і виклад фактів у підписаних статтях несуть самі автори. Висловлені в цих статтях думки можуть не збігатися з точкою зору редколегії. Рукописи не горять, але і не повертаються.

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ:

36029, Полтава,
вул. Жовтнева, 64
(05322) 7-26-08;
тел./факс: 50-80-85

e-mail: redpm@pei.poltava.ua

<http://ipe.poltava.ua>

Реєстраційне свідоцтво:

ПЛ № 51 від 17 лютого 1994 р.

© ПОІППО

Підписано до друку 6.09.2005
Друк офсетний. Формат 61x80¹/₈.
Ум. друк. арк. 9,6.
Тираж 400.

ТОВ "Фірма "Техсервіс"

36020, м. Полтава,
вул. Комсомольська, 24,
тел. (05322) 2-57-69

Постановою Президії ВАК України
від 09.06.1999, №1-05/7

"ПМ" включено у перелік наукових
видань, у яких можуть
публікуватися основні результати
дисертаційних робіт.

Журнал "ПМ" №4-5 (62-63), 2005 р.
підписано до друку за рішенням
вченої ради ПОІППО (протокол
№ 4 від 29.08.2005 р.).
ISSN 1815-3194

АГРОБІОЛОГІЧНИЙ КОМПЛЕКС ЯК НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНЕ СЕРЕДОВИЩЕ

АГРОБІОЛОГІЧНИЙ КОМПЛЕКС В АНТРОПОЕКОЛОГІЧНІЙ ПІДГОТОВЦІ ПЕДАГОГА <i>І.П.Аносов</i>	3
ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ І ПОЛЬОВОЇ ПРАКТИКИ З КУРСУ „ТУРИЗМ І МЕТОДИКА ТУРИСТИЧНОЇ РОБОТИ” <i>О.З.Байтеряков</i>	7
ЕКОЛОГІЧНЕ ВИХОВАННЯ УЧНІВ І СТУДЕНТІВ <i>В.О.Бойко</i>	12
ЕКОЛОГІЧНА СТЕЖКА НАВЧАЛЬНО-НАУКОВОГО АРБОРЕТУМУ <i>Л.Г.Вельчева, Л.В.Антоновська, О.М.Разнополов, О.В.Ходан</i>	19
АГРОБІОЛОГІЧНА СПРЯМОВАНІСТЬ СИСТЕМИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ПСИХОЛОГІВ-ПРАКТИКІВ <i>І.Г.Денисов</i>	23
ВИКОРИСТАННЯ НАВЧАЛЬНО-НАУКОВОГО КОМПЛЕКСУ В СИСТЕМІ БЕЗПЕРЕРВНОЇ БІОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ <i>Т.Є.Христова, Є.О.Казаков, О.Є.Пюрко, С.М.Казакова</i>	29
АГРОБІОЛОГІЧНІ ЧИННИКИ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛЯ БІОЛОГІЇ <i>Ю.В.Кармишев</i>	34
ВИКОРИСТАННЯ АГРОБІОЛОГІЧНОГО КОМПЛЕКСУ ТА БОГАТИРСЬКОЇ БІОСТАНЦІЇ ДЛЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ <i>О.І.Кошелів, Л.В.Перенадьмо, В.О.Кошелів, С.М.Заброда, О.М.Ніколенко, Л.В.Дядченко</i>	37
ЗНАЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ «ДЕКОРАТИВНЕ КВІТНИКАРСТВО» В ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАННЯ <i>О.В.Куліш</i>	55
МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ПРОВЕДЕННЯ МЕТЕОРОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ <i>О.В.Левада, В.В.Молодиченко, О.С.Арабаджи, О.М.Левада</i>	58
РОЛЬ ПОЛЬОВИХ ПРАКТИК У ФАХОВІЙ ПІДГОТОВЦІ ВЧИТЕЛІВ БІОЛОГІЇ <i>Т.А Логвина-Бик</i>	64

ЕКОСТРЕС ЯК ВАЖЛИВА СКЛАДОВА ЖИТТЯ СУЧАСНОГО ПЕДАГОГА <i>Л.М.Марковець, Г.В.Марковець</i>	68
ЕКОЛОГІЧНА СТЕЖКА ЯК АКТИВНИЙ ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ПРИНЦИПІВ ЕКОЛОГІЧНОГО ГУМАНІЗМУ <i>О.В.Мацюра, А.М.Солоненко</i>	73
РЕАЛІЗАЦІЯ ПРИНЦИПІВ БОЛОНСЬКОГО ПРОЦЕСУ НА КАФЕДРІ МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ БІОЛОГІЇ <i>В.Д.Мелаш</i>	77
НАВЧАЛЬНО-ПОЛЬОВА ПРАКТИКА З МЕТОДИКИ ПРИРОДОЗНАВСТВА В СИСТЕМІ ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ <i>В.В.Молодиченко, Т.Д.Олексенко</i>	82
ЗАГАЛЬНОПЕДАГОГІЧНА СИСТЕМА ЯК ОСНОВА ЕКОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ УЧНІВ У ПОЗАШКІЛЬНОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ <i>М.М.Окса</i>	86
З ІСТОРІЇ МЕТОДИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ <i>Т.Д.Олексенко, В.В.Молодиченко</i>	94
МОВНІ ПРАКТИКИ НА АГРОБІОЛОГІЧНОМУ КОМПЛЕКСІ ІЗ ВИКОРИСТАННЯМ ПРИЙОМІВ ПРОЕКТНОГО МЕТОДУ <i>О.М.Соколова, Н.А.Молодиченко, Т.В.Заброда, С.С.Кірсанова</i>	98
АГРОБІОЛОГІЧНИЙ КОМПЛЕКС ЯК ЗУСТРІЧ ІЗ ГЕОКУЛЬТУРОЮ У МЕТОДОЛОГІЧНІЙ ПІДГОТОВЦІ ПЕДАГОГА <i>Т.С.Троїцька</i>	102
ВИКЛАДАННЯ ОСНОВ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА <i>Н.М.Туровцева, О.В.Ходан</i>	106
МЕТОДИ ВИВЧЕННЯ БАКТЕРІОЗІВ ПЛОДОВИХ ДЕРЕВ <i>С.І.Шевченко</i>	110

ВИКЛАДАННЯ ОСНОВ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА

Н.М.Туровцева, О.В.Ходан

Ідеться про використання структур АБК при вивченні основ сільського господарства студентами біологічних спеціальностей.

The usage of structures of Agro-Biological Complex of Melitopol State Pedagogical University in learning the subject "Basis of Agriculture" for Biology learning students is shown in this article.

На сучасному етапі у вищій школі висуваються принципово нові вимоги до підготовки педагогічних кадрів для села, зокрема вчителів біології, здатних здійснювати професійну орієнтацію школярів на сільськогосподарське виробництво або на фермерське господарство, керувати шкільними лісництвами, таборами праці та відпочинку, прищеплювати учням любов до землі, вміло керувати працею та дослідницькою роботи дітей на навчально-дослідній ділянці.

Важливе місце у підготовці майбутніх учителів біології посідає курс "Основи сільського господарства". Він є необхідною складовою професійної підготовки студентів, теоретичною основою сільськогосподарського дослідництва. Значення цього курсу в навчальному процесі в умовах сьогодення зростає у зв'язку з посиленням уваги до трудового навчання та дослідницької роботи в загальноосвітній школі.

Сучасний стан економіки в Україні спричиняє необхідність широкого залучення учнівської молоді до науково-технічної творчості, опанування основ сучасного промислового та сільськогосподарського виробництва. Тому дедалі більше має розвиватися дослідна робота, що допомагає розкрити творчий характер праці хлібороба, тваринника, агронома, сільського механізатора. Щоб зорієнтувати школяра на свідомий вибір професії та допомогти оволодіти нею, майбутній учитель біології повинен вміти розвивати інтерес учнів до сільськогосподарської праці, виховувати повагу до трудівників села.

Предмет "Основи сільського господарства" у Мелітопольському державному педагогічному університеті вивчається на кафедрі методики викладання біології. Відповідно до навчального плану курс "Основи сільського господарства" розрахований на 216 годин, із яких 38 годин відводиться на лекційні, 30 – лабораторно-практичні заняття, 42 – польову практику, решта годин вноситься на самостійне вивчення. Курс включає розділи: ґрунтознавство, землеробство, агрохімія, рільництво, овочівництво, плідівництво та тваринництво [1].

Польова практика проводиться у 1 семестрі (жовтень) та 2 семестрі (квітень – травень). Основною метою польової практики є закріплення теоретичного матеріалу з основ сільського господарства. Студенти опановують уміння та навички вирощування основних сільськогосподарських рослин, вивчають особливості їх росту та розвитку; закріплюють знання щодо організації дослідницької роботи на шкільній навчально-дослідній ділянці [2].

На польовій практиці студенти вчаться застосовувати агротехнічні прийоми у процесі викладання біологічних дисциплін у загальноосвітній школі, при проведенні факультативів та здійсненні профорієнтації школярів.

Кафедра методики викладання біології розташована на території агробіологічного комплексу (АБК), що створює сприятливі умови для навчального процесу, зокрема проведення лабораторно-практичних занять, польової практики, а також наукової роботи студентів.

Загальна площа АБК становить 4,5 га. Структура агробіологічного комплексу включає: плодовий сад, виноградник, овочеву сівозміну, теплиці, а також тваринницький комплекс. Усі ці структури широко використовуються в навчальному процесі при вивченні студентами курсу "Основи сільського господарства".

У плодовому саду ростуть черешня, яблуня, абрикос. 1999 р. за ініціативи співробітників кафедри та селекціонерів Інституту зрошуваного садівництва імені М.Ф.Сидоренка УААН (м. Мелітополь) тут був закладений черешневий сад із 280 дерев. Це колекційний сортовипробувальний сад, який складається із 30 нових сортів черешні селекції ІЗС. Посаджені сорти є перспективними для інтенсивного садівництва та будуть становити основу промислового сортименту черешні ХХІ сторіччя. Ці сорти характеризуються високою урожайністю, якістю плодів, адаптацією до умов зростання в степовій зоні півдня України.

Слід зазначити, що на підставі договору "Про співробітництво із селекції та сортовивчення черешні, вишні, сливи" кафедра тісно співпрацює з відділом селекції цього Інституту. Ось уже 40 років, щорічно під час проходження весняної польової практики з основ сільського господарства, студенти хіміко-біологічного факультету беруть активну участь у селекційному процесі разом із науковими співробітниками відділу селекції. За допомогою студентів університету проводиться гібридизація черешні, вишні, сливи. Студенти беруть участь в ізоляції бутонів, у вибірці пилка, штучному запиленні, обліку корисної зав'язі. Усі ці види робіт допомагають студентам на практиці засвоїти теоретичний та практичний матеріал зі створення нових сортів. Селекціонери Інституту як вдячність за багаторічну спільну працю один із сортів вишні-дюків назвали "Університетська".

У 2000 р. на АБК був посаджений яблуневий сад на карликовій підщепі М-9 кількістю 185 дерев. Сортимент саду складається з найбільш поширених сортів нашої зони, таких як «Ренет Симиренка», «Голден Делішес», «Старкримсон» та «Редстар». На території агробіологічного комплексу вирощують також абрикос сорту «Мелітопольський ранній» (60 дерев).

2001 р. співробітниками комплексу за участю студентів було закладено виноградник площею 0,25 га із сортів «Шасла біла» та «Молдова». Виноградник неукривний, кущі сформовані за типом 2-рукавної віялової шпалери.

У плодовому саду та винограднику студенти, використовуючи конкретні об'єкти, знайомляться з тими питаннями, які вони вивчають у розділі "Плодівництво": біологічні особливості плодово-ягідних культур, селекція плодкових рослин, досягнення вітчизняних селекціонерів, будова плодового дерева, плодове утворення, ріст та плодоношення, період росту та розвитку дерева протягом року, закладка та догляд за садом, відношення плодкових культур до умов довкілля, обрізка плодкових дерев, будова та формування виноградного куща, особливості сортів, фенологічні спостереження [1].

Також ці об'єкти є базою для виконання студентами курсових та дипломних робіт. Тематика наукових робіт надзвичайно різноманітна. Це

вивчення біології цвітіння, запилення та плодоношення, особливості росту сортів та їх формування, вплив типів обрізки на ріст та плодоношення, добір сортів запилювачів для нових перспективних сортів черешні, що виділилися у період вивчення з колекцій, фенологічні особливості сортів, скороплідність, урожайність та якість плодів, стійкість сортів до шкідників та хвороб.

У теплицях АБК студенти знайомляться з їх будовою, технологією вирощування розсади: підготовкою та висіванням насіння, вибіркою та пікіривою сіяньців, доглядом за розсадою. Необхідно відзначити, що ці знання та навички знадобляться студентам у дальшій роботі. Наявність шкільної теплиці дає змогу знайомити учнів із процесами та закономірностями росту овочевих рослин та їх плодоношенням. Різноманітність овочевих та декоративних рослин у зимовій теплиці надає широкі можливості для закладки дослідів узимку та рано навесні, які можна використовувати у процесі викладання трудового навчання (зокрема сільськогосподарської праці) та біології. Шкільна теплиця може також слугувати основною базою для дослідної роботи юннатів [2].

Під час вивчення розділу «Тваринництво» студенти відвідують тваринницький комплекс, де знайомляться з різноманітними породами сільськогосподарських тварин, умовами їх утримання та годівлі.

До складу комплексу входять: свинарник, корівник, конюшня, пташник. Тут утримуються такі породи, як українська біла (свині), червона степова та голштино-фризька (велика рогата худоба), українська верхова, будьонівська та англійська чистопородна (коні), а також демонстраційна колекція курей: породи – полтавська глиниста, адлерська срібляста, кучинська ювілейна. Нещодавно співробітниками агробіологічного комплексу розпочато розведення нутрій.

Особливо велике зацікавлення студентів завжди викликає відвідування кінноспортивної школи, яка вже 5 років працює на АБК. Чимало студентів відвідують заняття цієї школи.

Також на території АБК є навчально-дослідна ділянка, до складу якої входить колекційна ділянка польових культур розміром 20 на 22 м, що закріплена за кафедрою методики викладання біології. Тут зростають основні польові культури – зернові, зернобобові, олійні, ефіроолійні, прядильні, а також культури, що зовсім не вирощуються в Україні або рідкісні на її території: бавовник, кенаф, канатник (прядильні), лялеманція, сафлор, кунжут (олійні), фенхель, ммин, аніс (ефіроолійні). Завдяки колекційній ділянці на кафедрі для забезпечення навчального процесу необхідним унаочненням щорічно оновлюється сноповий, насінневий матеріал польових культур, виготовляються гербарії. Цей матеріал надається учителям міських та сільських шкіл, а також співробітникам еколого-натуралістичного центру Мелітополя для використання в навчальному процесі.

На цій колекційній ділянці також проводиться польова практика студентів МДПУ з основ сільського господарства. Під час практики студенти складають список видового та сортового складу колекційної ділянки, а також ротаційну таблицю чергування груп польових культур, визначають площу полів ділянки та площу ділянок під окремими видами та сортами, встановлюють потребу у насінні для закладки колекційної ділянки. Навесні студенти здійснюють розбивку ділянки відповідно до розробленого плану розміщення груп польових культур по полях, висівають культури та

доглядають за посівами, влітку та восени визначають біологічний урожай зернових, бобових, олійних і прядивних культур [2].

Отже, структури агробіологічного комплексу Мелітопольського державного педагогічного університету є вагомою матеріальною базою для забезпечення потреб навчально-виховного процесу з основ сільського господарства. Використання їх потенціалу дає змогу підготувати кваліфікованих фахівців, обізнаних із сучасними тенденціями розвитку сільського господарства України, прийомами агротехніки найпоширеніших культур, біологією та особливостями вирощування сільськогосподарських рослин і тварин.

Література

1. *Основи сільського господарства: Навч. посібник / Б.М.Польський, М.І.Стебляно, Р.Д.Чмир, В.С.Яворський. – 2-ге вид., перероб. і допов. – К.: Вища шк., 1991. – 296 с.*
2. *Основи сільського господарства. Практикум: Навч. посібник / Б.М.Польський, М.І.Стебляно, Р.Д.Чмир, В.С.Яворський. – 2-ге вид., перероб. і допов. – К.: Вища шк., 1992. – 261 с.*